

Alsószentiván épített öröksége

Uradalmi központból és majorból alakult szétagolt település. A faluközpont és a telepek részben utcás elrendezésűek, többségben szalagtelkes, előkertes és utcavonalas beépítéssel. A település határában fekvő Zedregét 1323-ban, Szentivánt 1352-ben említik először. Az Alsószentiván változatról 1651-ből származik az első adat. Határában egykor besenyő szállások voltak. Szentiván a török hódoltság alatt elpusztult. 1546-ban lakatlanként tartották számon, és a XVI. század eleji betelepítések is eredménytelenek maradtak. Részben a birtokjog tisztázatlansága miatt még 1701-ben is pusztta volt. 1738-ban 130, 1870-ben 703, 1930-ban pedig már 869 fő lakosa volt. A XVIII. századtól több nemesi család birtokolta.

ENTZ – SISA 1998 (31.), TAK 2017 (4-5.), VIRÁG 2005 (17.)

Szűz Mária Szeplőtelen Szíve plébániatemplom

volt Szluha-kastély

Szabadon, domboldalon álló, főhomlokzatán emeletes, hátul földszintes, téglalap alaprajzú klasszicista épület. Szluha Imre építtette 1848-ban, késő klasszicista stílusban. 1946-ban a római katolikus plébánia kapta meg a Földbirtokrendező Bizottságtól, mivel az alapi plébánia fiújaként 1931 óta templom nélkül működött. A díszítésére elhelyezett fatimai Szűzanya-szobrot Shvoy Lajos megyéspüspök szentelte fel 1950. december 30-án. Az épület belsejét 1963-ban plébániatemplommá alakították át. • Főhomlokzata portikusos, timpanonos záródású, 2 pillér között 2 dór oszloppal. Hátsó homlokzatán timpanonos középrizalit helyezkedik el. Félköríves, rácsos ablakai mellett korinthoszi fejezetű pilaszterek húzódnak. A hajóban a középkori Zedreg falu Szűz Mária-templomának faragott vörösmárvány köveit helyezték el. A templom éke a XVIII. századi aranyozott ezüst feszület, amelyet a XIX. században gótizáltak. Az udvarban egy XIX. század végi feszület áll, öntöttvas korpusszal.

ENTZ – SISA 1998 (31.), TAK 2017 (7.), VIRÁG 2005 (17-18.)

Fájdalmas Anya kápolna

Dombon épült, szabadon álló klasszicista épület. A Szluha család kriptája fölé épült kápolna eredetileg a család házi kápolnája volt, 1855-ben szentelték fel. • Homlokzati tornyos építmény, oldalhomlokzatain egy-egy félköríves ablak helyezkedik el, egyenes záródású szentélye a hajóval megegyező szélességű. 1945 óta használaton kívül áll.

ENTZ – SISA 1998 (32.), TAK 2017 (6.)

Felhasznált irodalom

ENTZ – SISA 1998 Entz Géza – Sisa József (szerk.): Fejér megye művészeti emlékei. The Historic Monuments of Fejér County. Székesfehérvár, 1998, Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Intézet – Szent István Király Múzeum. (= Szent István Király Múzeum Közleményei A sorozat 34. kötet)

TAK 2017 Településképi arculati kézikönyv, 2017.

VIRÁG 2005

Virág Zsolt: Magyar kastélylexikon. 3. kötet. Fejér megye kastélyai és kúriái.
Budapest, 2005, Fo-Rom Invest.